

La imaginació al servei de la ciència ▶ La captació

Pàgines 22 i 23 ▶▶

Els hospitals busquen mecenes que financin les seves recerques

El Clínic i Sant Joan de Déu creen equips que detallen els projectes a empresaris i artistes

Segons els metges, el sector català amb poder econòmic ajuda si se li expliquen les iniciatives

ANGELS GALLARDO
BARCELONA

Quan un empresari d'èxit ja ha complert les regles d'or que li aconsellen que inverteixi els beneficis en el propi negoci i en faci publicitat, se situa en la posició adequada perquè un investigador entusiasta li proposi gravar el seu nom en la història finançant un projecte biomèdic. La recerca d'aquests mecenes, rics i sense interès econòmic que mediatitzi el cas, capaços de finançar iniciatives mèdiques en fase d'estudi o en forma de serveis ja operatius, és l'objectiu d'uns equips establerts en diversos hospitals públics catalans.

La fundació de l'Hospital de Sant Joan de Déu d'Esplugues (Baix Llobregat) va iniciar aquest camí el 2003 aplicant el protocol clàssic de presentar un *book* descriptiu del projecte necessitat de patrocini a possibles compradors d'idees, escollits entre l'empresariat espanyol. El 50% de les instal·lacions i del personal del laboratori que investiga sobre càncers infantils en aquest hospital es financen des d'aleshores amb els 200.000 euros anuals que li proporciona el Fons Margarita del Pozo, creat per uns empresaris fills de pares que van morir de càncer.

L'Hospital Clínic, de Barcelona, té previst fixar aquesta primavera un expert en la recerca de mecenatge científic, un professional que es dedicarà en exclusiva a explicar a industrials, banquers i artistes els projectes de recerca del centre. El Clínic té com a precedent la donació altruista -no va voler cap loto del moment- de 15 milions d'euros que l'empresària Esther Koplowitz els va entregar el 2005. Amb aquesta aportació, el Clínic construirà un centre de recerca biomèdica de 9.000 metres quadrats al carrer del Rosselló.

RETORNAR A LA SOCIETAT «Ens consta que cada vegada hi ha més persones poderoses que tenen la intenció de retornar a la societat una part dels seus guanys -afirma Joan Bigorra, director de la Fundació Clínic per a la Recerca Biomèdica-. Ara, el món de la investigació ha d'aprendre a comunicar-se amb l'exterior».

El camp del mecenatge amb prou feines s'ha explorat a Espanya. Està més desenvolupat a la resta de la Unió Europea i és un inqüívoc su-

▶ Els oncòlegs Jaume Mora i Raquel Paris, al laboratori d'investigació de l'Hospital de Sant Joan de Déu, finançat amb ajuda privada.

l'exemple LA FUNDACIÓ GATES

◉ EL PRIMER PAS

El mecenatge privat de més envergadura a tot el món, qui més diners dona de forma altruista per a recerca biomèdica o atenció sanitària, és la Fundació Bill i Melinda Gates, que s'han especialitzat en el finançament de projectes relacionats amb la sida, la tuberculosi i la malària. «Els sols aporten més diners que els que aporten els governs dels Estats Units i Europa, junts, per al tractament de malalties pròpies de països en desenvolupament», explica Joan Bigorra, «expert en la matèria i director de la Fundació Clínic per a la Recerca Biomèdica».

◉ CENTRE CONTRA LA MALÀRIA

La Fundació Bill i Melinda Gates proporcionarà aquest any sis milions d'euros per al Centre Clínic contra la Malària de Maniça, a

Moçambic, que dirigeix el doctor Pedro Alonso. En l'actualitat, el 25% de la població d'aquest país africà pateix sida, i la malària s'ha convertit en una malaltia perenne. «El 20% de la població infantil no arriba a complir els cinc anys de vida, moren abans», assegura Bigorra.

◉ EL PRIMER PAS

A Maniça, expliquen els metges del Clínic, és habitual que els individus neixin i morin sense haver format part de cap registre que els identifiqui com a ciutadans d'aquell país. Alonso, a l'arribar-hi, es va ocupar d'aquesta qüestió. Abans de començar la seva funció sanitària, el centre del Clínic va fer un mapa de la ciutat, que en l'actualitat registra 85.000 persones. Les cabanyes fins i tot tenen número.

port de l'entramat científic i cultural dels EUA. La consellera de Salut, Marina Geli, el promou amb freqüència, conscient que el diner públic no arriba per cobrir una investigació necessitada de mitjans, calma i poques pressions.

«La captació de mecenes no s'ha d'enfocar com la pretensió d'uns investigadors que busquen que els rics es gratin la butxaca -diu Bigorra-. Els estudis biomèdics necessiten l'esforç de tothom, perquè tota la societat es beneficiarà dels resultats». L'única condició exigible, afegeix Bigorra, és que els projectes siguin «seriosos i professionals» i que el mecenat sigui informat, cada vegada que ho demani, de l'estat de l'estudi que ha propiciat.

Un altre exemple d'aquest incipient camí és la vacuna terapèutica contra la tuberculosi, denominada Ruti, que assaja a l'Hospital de Can Ruti, de Badalona (Barcelonès), el doctor Pere Joan Cardona. Tant la patent com el laboratori on s'elaboren les dosis del fàrmac els finança

Augmenta la donació de fons amb fins científics

▶▶ Les 10 fundacions dedicades a la recerca biomèdica que actuen a Catalunya van captar l'any passat 26 milions d'euros procedents de la donació de mecenes privats. L'any 2005, per aquesta via, es van recollir tres milions d'euros. Totes aquestes fundacions pertanyen a hospitals públics. La Generalitat va aportar aquell any 143 milions d'euros per a recerca.

▶▶ L'hospital espanyol amb més producció científica publicada entre el 1996 i el 2004 és el Clínic, de Barcelona, seguit del de la Vall d'Hebron i el de Sant Pau, tots dos barcelonins, i el Ramón y Cajal, de Madrid.

des del 1997 un enginyer expert en perfums, Pepe Martínez, que es va entusiasmar amb la idea i va decidir confiar en Cardona. El preparat, Ruti, ha demostrat la seva eficàcia en ratolins i està previst que aquest any s'apliqui a un grup reduït de malalts. Si es completen amb èxit les tres fases preceptives de qualsevol investigació farmacològica -encara faltará l'assaig amb un ampli grup de malalts-, la vacuna Ruti evitaria l'actual teràpia antituberculosa, vuit pastilles diàries durant nou mesos, inviable per a bona part de la població mundial afectada.

Un tercer precedent del patrocini privat com a via de finançament el constitueix el Centre de Medicina Regenerativa de Barcelona que dirigeix el biòleg Juan Carlos Izpisua, en què es troba el banc de cèl·lules mare: la investigació a les seves àmplies instal·lacions del Parc de Recerca Biomèdica s'ha iniciat, en bona part, gràcies a la donació de sis milions d'euros que li va proporcionar un químic barceloní que va actuar com a mecenes a través de la Fundació Privada Cellex. Aquest mateix individu, sensible al món biomèdic, ha participat també en el finançament

El 20% dels mecenes de l'Hospital de Sant Joan de Déu són famílies

del nou institut oncològic que dirigeix el doctor Josep Baselga a la Vall d'Hebron.

CARTA O VISITA // «La nostra estratègia es recolza en la comunicació d'idees reals -explica Mercè Tura, directora de la Fundació Sant Joan de Déu, que busca mecenes per a l'hospital-. Primer, analitzo a qui li pot interessar, envio una carta al director o president de l'empresa, o vaig a veure'l. I li explico què pretenem fer i qui ho farà».

Així ha aconseguit més de 660.000 euros des del 2004, dels quals 330.000 es destinen al laboratori oncològic. El 20% dels seus benefactors han estat famílies que han salvat, o perdut, un fill després d'ingressar-lo a l'hospital. La resta han estat empresaris o fundacions que emparen personatges de diversa procedència, entre els quals figura la soprano Montserrat Caballé. ■

Pepe Martínez MECENES D'UN PROJECTE DE VACUNA ANTITUBERCULOSA

«M'ho gasto tot en la vacuna, però disfruto»

PROFESSIÓ >>> ENGINYER QUÍMIC

EDAT I LLOC DE NAIXEMENT >>>

68 ANYS, A AROH VELL (MÚRCIA)

TRAJECTÒRIA >>> DIRECTOR D'EMPRESES

DEL COSMÈTIC I PERFUMS A EUROPA, L'ÀSIA I AMÈRICA

PROJECTES >>> FINANÇAR INVESTIGACIONS

SCRIBIR GRANGERS MARINES

>>> Al laboratori > Pepe Martínez mostra una dosi de Ruti.

ANGELS GALLARDO
BARCELONA

És fill de mestre, va estudiar amb beques tota la carrera universitària («no podia suspendre») i està acostumat a viure de forma austera. És un innovador en el sentit absolut del terme. L'avorreix la rutina, s'entusiasma amb qui té idees científiques que poden millorar el món. I és tossut. Pertinaç. Aquesta combinació explica que Pepe Martínez Martínez, casat i sense fills, hagi acumulat al llarg de la seva vida 3,6 milions d'euros, i que els hagi regalat a investigadors tan futuristes i apassionats com ell.

—¿Com va conèixer la vacuna Ruti?

—La dona del doctor Pere Joan Cardona, que investiga la tuberculosi a l'Hospital de Can Ruti, treballava amb mi en una empresa química i em va parlar de les idees del seu marit. Vam anar a sopar i vaig veure que Cardona és un entusiasta d'altíssim nivell. Em va explicar què volia fer i em va semblar meravellós. Si la vacuna funciona, serà una fita mundial en la lluita contra la tuberculosi.

—I va decidir finançar la idea.

—Pensava que no estava al meu abast, però li vaig dir a Cardona que si amb el meu sou i els meus estalvis es podia fer alguna cosa, jo hi estava disposat. Ell em va dir que amb 150.000 euros durant 15 anys podíem començar. Em va semblar increïble que Pepe Martínez pogués pagar la primera vacuna del món contra la tuberculosi.

—¿Vostè és ric?

—No. He estudiat perquè vaig néixer a la postguerra, no tinc fills i des dels 22 anys he dirigit i creat empreses químiques relacionades amb la cosmètica i el perfum a Suïssa, Colòmbia, Equador, Mèxic i els EUA.

—¿Què l'uneix ara a la vacuna antituberculosa Ruti?

—Des del 1996, lleigeixo tot el que es publica sobre la tuberculosi i m'apassiona. He patentat la vacuna i he creat un laboratori a Mataró (Maresme). Archival Pharma (nom del seu poble natal), on es preparen les dosis necessàries per a la fase dos de l'assaig, en què, seguint les pautes de l'Agència Espanyola del Medicament, participaran 24 voluntaris.

—¿Com se sent?

—Em sento un privilegiat, il·l com em reben al laboratori! M'ho gasto tot en la vacuna, però disfruto. Parlo d'això amb altres empresaris, i els dic que invertir en investigació és de sentit comú. He explicat el projecte a París, Londres i Nova York.

—¿I què li responen?

—L'empresari espanyol té una altra mentalitat. El seu objectiu és vendre avui i cobrar demà. És incapaç d'invertir en alguna cosa que no sigui una màquina nova o publicitat. No entén que amb una quantitat ridícula es pot fer un salt de gegant. Les grans empreses haurien d'adonar-se que col·laborar amb la investigació reverteix en elles. Ho vaig aprendre a Amèrica.

—¿Què opina dels centres d'investigació espanyols?

—Les universitats i el CSIC tenen un sistema que falla a la base: només estimula la publicació d'articles, no el desenvolupament del que publiquen. Hi ha investigadors de la categoria de Cardona obsessionats per escriure. Només això. ■

>>> L'EXPERIÈNCIA

«Em va semblar increïble que Pepe Martínez pogués pagar la primera vacuna contra la tuberculosi»

>>> EL REPTI

«Les empreses haurien d'adonar-se que col·laborar amb la investigació reverteix en elles»

D'aquí a dos anys, si tot va bé, iniciarem la fase tres, en què s'inocularia la vacuna a 10.000 persones. Caldrà una gran producció, i molta més inversió.

—¿Li arribaran els diners?

—No. Hi haurà d'haver interès per part de la Generalitat o del Govern. En cas contrari, haurem de vendre'ns a una multinacional.